

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Журнал заснований у 1918 році

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Філологія. Журналістика

Том 36 (75) № 4 2025

Частина 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Головний редактор:

Досенко Анжеліка Костянтинівна – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, завідувачка кафедри журналістики, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського (головний редактор).

Члени редакційної колегії:

Бикова Ольга Миколаївна – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, доцентка кафедри міжнародної журналістики факультету журналістики, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка;

Гадомський Олександр Казимирович – доктор філологічних наук, доктор габілітований гуманітарних наук в області мовознавства (Варшавський університет), професор, завідувач кафедри білоруських та українських досліджень, Інститут славістики, Опольський університет, Ополе, Польща;

Маркова Мар'яна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри романської філології та компаративістики, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка;

Свенцицька Еліна Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янської та романо-германської філології, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського;

Ткаченко Тетяна Іванівна – доктор філологічних наук, доцент;

Юксель Гаяна Заїрівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри журналістики, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
(протокол № 11 від 27 червня 2025 року)**

Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського». Серія: Філологія. Журналістика» зареєстровано відповідно до Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1136 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа – R30-04001.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського (просп. Берестейський, 10, м. Київ, 01135, e-mail: crimea.tnu@gmail.com. Тел.: +38 (044) 529-05-16).

Періодичність – 6 разів на рік.
Мови видання: українська, англійська, польська, німецька, французька, словацька, румунська, італійська.

***Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
зі спеціальностей В11 Філологія (за спеціалізаціями), С7 Журналістика відповідно до Наказу
МОН України від 17.03.2020 № 409 (додаток 1)***

***Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)***

Сторінка журналу: www.philol.vernadskyjournals.in.ua

**ISSN 2710-4656 (Print)
ISSN 2710-4664 (Online)**

© Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, 2025

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Біловус Л. І., Яблонська Н. М., Шиманська В. П.

ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІНКЛЮЗИВНОСТІ: ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДІЛОВОГО
МОВЛЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНИХ ФАКТОРІВ
ТА ПРИНЦИПІВ ПРОСТОЇ МОВИ.....1

Вайдич Т. В., Лібак Н. А., Павлович Ю. П.

МОВА ПЕРЕКОНАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
В УКРАЇНСЬКОМУ ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ: ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧНІ
ЗАСОБИ ВПЛИВУ.....7

Голопич І. М., Чернова І. В.

МОВНІ СТРАТЕГІЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ:
КОГНІТИВНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ.....13

Гордієнко А. М., Вологовська Т. П., Литвин Н. Б.

СЛОВОТВІРНА АКТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....19

Губарева Г. А., Калашник Ю. І.

ПАРЦЕЛЯЦІЯ В МОВІ ЕСЕЇВ ТАРАСА ПРОХАСЬКА: СТИЛІСТИКО-СИНТАКСИЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «БУРЧАК»).....25

Дейна Л. В.

ФЕМІНІТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ:
ДО ПИТАННЯ СОЦІОЛІНГВАЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ.....31

Єщенко Т. А.

КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ УТВОРЕННЯ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ:
КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТАФОРА.....37

Компанцева Л. Ф.

ВІЙСЬКОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО
УКРАЇНСЬКОГО МЕДІАДИСКУРСУ.....45

Костусяк Н. М.

ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ МОВОВИРАЖЕННІ.....50

Кузьменко В. І.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ПАРАМЕТРИ КОНЦЕПТУ «ВІЙСЬКОВИЙ»
В РОМАНІ У ВІРШАХ «БЕРЕСТ» АНАТОЛІЯ ШКУЛПИ.....56

Малюга Н. М.

НОВІ ТОПОНІМІЧНІ НАЗВИ М. КРИВИЙ РІГ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ
ПЕРЕЙМЕНУВАНЬ.....61

Митяй З. О.

КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРЕДМЕТНОСТІ
В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....68

Похилюк О. М.

ВАЛЕНТІСНІ ЗРУШЕННЯ ЯК СТИЛЕОТВІРНИЙ ЧИННИК
У ПОЕЗІЇ ТЕТЯНИ ЯКОВЕНКО.....74

Шульська Н. М., Науменко Л. М., Калита О. П. МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГЕНДЕРУ У ВОЄННІЙ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ: АКТИВІЗАЦІЯ ФЕМІННИХ НОМІНАЦІЙ.....	80
Шульська Н. М., Зінчук Р. С., Калита О. П. УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНІ РЕАЛІЇ В СУЧАСНІЙ НЕОФІЦІЙНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ АНТРОПОНІМІЇ: НА МАТЕРІАЛІ МОВИ МЕДІА.....	86
Шульська Н. М., Зінчук Р. С., Римар Н. Ю. СЛОВОТВОРЕННЯ ЧОЛОВІЧИХ НЕОФІЦІЙНИХ НАЗВ У ДІАЛЕКТНІЙ КОМУНІКАЦІЇ: СУФІКСАЛЬНІ ДЕРИВАТИ.....	92
Юлдашева Л. П. СТАТУСНІ Й ФУНКЦІЙНІ АСПЕКТИ КОНТРАСТУ.....	98
СЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ	
Штефан А. П. КОНТРАСТ, ЩО ЗВУЧИТЬ І ДОВОДИТЬ: АНТИТЕЗА VS АНТИТЕТОН.....	106
РОМАНСЬКІ ТА ГЕРМАНСЬКІ МОВИ	
Aghalarova A. Q. METAPHORICAL EXPRESSIONS IN ENGLISH LITERARY TEXTS AND THEIR PRAGMATIC CHARACTERISTICS.....	113
Баранцев Я. А., Косович О. В. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ДОМІНАНТИ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ МЕДІАЛІНГВІСТИЦІ.....	121
Бедь Є. В. «THE BLOSSOM» В. БЛЕЙКА МІЖ НАЇВНІСТЮ ТА ЕРОТИЗМОМ: СИНТЕЗ КОГНІТИВНОЇ ПОЕТИКИ Й КРИТИЧНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ.....	130
Бондур Ю. В. МОВНІ ЗАСОБИ ВІДОБРАЖЕННЯ МЕНТАЛЬНИХ ТА ФІЗИЧНИХ КОРДОНІВ У ФІЛЬМІ КРІСТОФЕРА НОЛАНА «ІНТЕРСТЕЛЛАР».....	137
Веремчук Е. О., Шевчук О. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕМОДЗІ В АНГЛОМОВНОМУ ТЕКСТОВОМУ ОНЛАЙН СПІЛКУВАННІ (НА МАТЕРІАЛІ ПОСТІВ В МЕРЕЖІ X ТА КОРПУСУ СМС WHATSAPP).....	143
Косович О. В. ФРАНЦУЗЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ РЕКЛАМІ: МОВА, КУЛЬТУРА ТА САМОБУТНІСТЬ.....	148
Лашук О. М. ЦІНІСНО-ОЦІННІ ХАРАКТЕРИСТИКИ БІНАРНОГО КОНЦЕПТУ DISTANZ.....	155
Nikonova V. H. AMBIVALENCE OF THE CONCEPT OF PATRIOT IN BRITISH AND AMERICAN LINGUACULTURAL TRADITION.....	161

Охріменко В. І. СМИСЛОВА КОНДЕНСАЦІЯ В ЕПІЛОЗІ РОМАНУ ДЕКАДАНСУ І. ДЕЛЕДДІ «ПЛЮЩ».....	168
Прохоров М. Г., Дрозд М. С. ІНСТИТУЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ	177
Hasanova S. DIGITAL LEXICON: THE INFLUENCE OF TECHNOLOGY ON CONTEMPORARY WORD USAGE.....	182
Сердюк Н. Ю. РЕДУПЛІКАТИВНІ ТА КОГНАТНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: МОРФОСИНТАКСИЧНИЙ, ЛЕКСИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ.....	187
Suleymanova A. PRAGMATIC FUNCTIONS OF REPETITIONS IN BRITISH TABLOIDS.....	193
Turshukova N. H. D. TRUMP'S INAUGURAL ADRESSES: COMPARATIVE ASPECT	200
Широкова І. І., Сєдакова М. В. МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ЗАСОБИ В АНГЛОМОВНОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	207
Shon O. B. DISCOURSE OF IDENTITY IN "SPARE" BY PRINCE HARRY: LINGUISTIC ANALYSIS OF AUTOBIOGRAPHICAL NARRATIVE.....	212
ТЮРКСЬКІ МОВИ	
Salmanova S. STRUCTURAL AND SEMANTIC FUNCTIONS OF AFFIXES IN SELECTED TURKIC LANGUAGES.....	218
СЕМІТСЬКІ МОВИ	
Алкаді М. С. А. ЛІНГВІСТИЧНА І КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ТЕМАТИЧНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ У ДВОМОВНОМУ ФОРМАТІ: УКРАЇНСЬКО-АРАБСЬКИЙ ПІДХІД	224
КЛАСИЧНІ МОВИ. ОКРЕМІ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКІ МОВИ	
Громко Т. В. ФОНОТАКТИЧНА ТА СЕМАНТИЧНА МОТИВАЦІЯ ПРАВИЛА ПЕНУЛЬТИМИ В ЛАТИНСЬКІЙ АКЦЕНТОЛОГІЇ.....	230
Chekareva Ye. S. PREPOSITIONAL PREFIXATION IN LATIN AND ANCIENT GREEK.....	238
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО	
Hashimova N. P. ENGLISH PROVERBS AND SAYINGS AND THEIR SPECIAL FEATURES.....	245

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бережна О. О.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ
ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ.....250

Boiko Ya. V.

INSTITUTIONAL TERMINOLOGY IN TRANSLATION: A CULTURAL-LINGUISTIC
INTERFACE IN BUSINESS COMMUNICATION.....256

Маруніна В. П.

МОВЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРСОНАЖА У ПЕРЕКЛАДІ:
НА МАТЕРІАЛІ LOCKWOOD & CO.....263

Циховська Е. Д., Андрущенко Р. А.

«WOULDN'T IT? RIGHT?»: МАНІПУЛЯЦІЯ, РИТОРИКА І ПЕРЕКЛАД
У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ТРАМПА.....269

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Маркова М. В.

«СІМНАДЦЯТЬ ЛІТ КРУЖЛЯЄ НЕБА ЗВІД, ВІДТОДІ, ЯК ПАЛАЮ НЕПОГАСНО...»:
ТЕМА ЛЮБОВНОЇ РІЧНИЦІ У ПОЕЗІЇ ФРАНЧЕСКО ПЕТРАРКИ
І ДЖОНА ДОННА.....277

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

Дроздовський Д. І.

МЕТАМОДЕРНІЗМ ЯК ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ (ДИСКУСІЙНІ НОТАТКИ
ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ Л. МАЦЕВКО-БЕКЕРСЬКОЇ).....283

Науменко Н. В.

ДІАЛОГІЗМ І ДИНАМІЗМ – КЛЮЧОВІ СКЛАДНИКИ ДРАМАТИЧНОГО ТВОРУ.....294

Шевченко Т. М.

КОМУНІКАТИВНИЙ ІМІДЖ СУЧАСНОГО ПИСЬМЕННИКА.....303

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....309

CONTENTS

UKRAINIAN LANGUAGE

Bilovus L. I., Yablonska N. M., Shymanska V. P.

FROM TRADITIONS TO INCLUSIVENESS: EVOLUTION OF UKRAINIAN BUSINESS
SPEAKING THROUGH THE PRISM OF EXTRALINGUAL FACTORS
AND PRINCIPLES OF THE PLAIN LANGUAGE.....1

Vaidych T. V., Libak N. A., Pavlovych Yu. P.

PERSUASIVE LANGUAGE AS A TOOL FOR EFFECTIVE INTERACTION
IN UKRAINIAN BUSINESS DISCOURSE: LEXICAL AND SYNTACTIC MEANS
OF INFLUENCE.....7

Golopych I. M., Chernova I. V.

LINGUISTIC STRATEGIES OF MANIPULATION IN UKRAINIAN MEDIA DISCOURSE:
COGNITIVE AND PRAGMATIC ASPECTS.....13

Hordiienko A. M., Volotovska T. P., Lytvyn N. B.

WORD-FORMATION ACTIVITY OF THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE
IN THE CONTEXT OF SOCIAL TRANSFORMATIONS.....19

Hubareva H. A., Kalashnyk Yu. I.

PARCELLATION IN THE LANGUAGE OF TARAS PROKHASKO'S ESSAYS:
STYLISTIC AND SYNTACTIC FEATURES (BASED ON "THE BURCHAK"
COLLECTION).....25

Deina L. V.

FEMINIZATION OF THE UKRAINIAN LINGUISTIC WORLDVIEW:
TOWARDS THE ISSUE OF SOCIOLINGUISTIC DISCOURSE.....31

Yeschenko T. A.

COGNITIVE MECHANISMS OF MEDICAL TERMINOLOGY FORMATION:
CONCEPTUAL METAPHOR.....37

Kompantseva L. F.

MILITARY TERMINOLOGY AS A FACTOR IN SHAPING MODERN UKRAINIAN
MEDIA DISCOURSE45

Kostusiak N. M.

DYNAMIC PROCESSES IN UKRAINIAN SCIENTIFIC LANGUAGE EXPRESSION.....50

Kuzmenko V. I.

LINGUOCULTURAL PARAMETERS OF THE CONCEPT "MILITARY"
IN ANATOLII SHKULIPA'S VERSE NOVEL "BEREST".....56

Maliuga N. M.

NEW TOPONYMS IN THE CITY OF KRYVYI RIH: THE LINGUISTIC ASPECT
OF RENAMING.....61

Mytyay Z. O.

COMMUNICATIVE-SEMANTIC CATEGORY OF SUBJECT MATTER
IN THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE.....68

Pokhyliuk O. M. VALENTINIST SHIFTS AS A STYLE-FORMING FACTOR IN THE POETRY OF TETIANA YAKOVENKO.....	74
Shulska N. M., Naumenko L. M., Kalita O. P. LINGUISTIC REPRESENTATION OF GENDER IN MILITARY MEDIA COMMUNICATION: ACTIVATION OF FEMININE NOMINATIONS.....	80
Shulska N. M., Zinchuk R. S., Kalita O. P. UKRAINIAN CULTURAL REALITIES IN MODERN UNOFFICIAL MILITARY ANTHROPONYMY: BASED ON THE MATERIAL OF THE LANGUAGE OF THE MEDIA.....	86
Shulska N. M., Zinchuk R. S., Rymar N. Yu. WORD FORMATION OF MALE UNOFFICIAL NAMES IN DIALECT COMMUNICATION: SUFFIXAL DERIVATIVES.....	92
Yuldasheva L. P. STATUS-RELATED AND FUNCTIONAL ASPECTS OF CONTRAST.....	98
SLAVIC LANGUAGES	
Shtefan A. P. SOUNDING AND PROVING CONTRAST: ANTITHESIS VS. ANTITHETON.....	106
ROMANIC AND GERMANIC LANGUAGES	
Aghalarova A. Q. METAPHORICAL EXPRESSIONS IN ENGLISH LITERARY TEXTS AND THEIR PRAGMATIC CHARACTERISTICS.....	113
Barantsev Ya. A., Kosovych O. V. DOMINANT LINGUOCULTURAL CONCEPTS AS A RESEARCH OBJECT WITHIN CONTEMPORARY MEDIA LINGUISTICS	121
Bed Ye. V. “THE BLOSSOM” BY W. BLAKE BETWEEN NAIVETY AND EROTICISM: SYNTHESIS OF COGNITIVE POETICS AND CRITICAL INTERPRETATIONS.....	130
Bondur Yu. V. LINGUISTIC MEANS OF REPRESENTING MENTAL AND PHYSICAL BOUNDARIES IN CHRISTOPHER NOLAN’S FILM INTERSTELLAR.....	137
Veremchuk E. O., Shevchuk O. V. FEATURES OF EMOJI USAGE IN ENGLISH-LANGUAGE TEXT-BASED ONLINE COMMUNICATION (BASED ON POSTS FROM X NETWORK AND THE WHATSAPP SMS CORPUS).....	143
Kosovych O. V. FRENCH IDENTITY IN CONTEMPORARY FRENCH ADVERTISING: LANGUAGE, CULTURE AND IDENTIFICATION.....	148
Lashchuk O. M. VALUE-EVALUATIONAL CHARACTERISTICS OF THE BINARY CONCEPT DISTANZ.....	155
Nikonova V. H. AMBIVALENCE OF THE CONCEPT OF PATRIOT IN BRITISH AND AMERICAN LINGUACULTURAL TRADITION.....	161

Okhrimenko V. I. SENSE CONDENSATION IN THE EPILOGUE OF G. DELEDDA'S NOVEL OF DECADENCE "THE IVY".....	168
Prohorov M. G., Drozd M. S. INSTITUTIONAL CHARACTER OF THE DISCOURSE OF ENGLISH POLITICAL ADVERTIZING.....	177
Hasanova S. DIGITAL LEXICON: THE INFLUENCE OF TECHNOLOGY ON CONTEMPORARY WORD USAGE.....	182
Serdiuk N. Yu. REDUPLICATIVE AND COGNATE CONSTRUCTIONS IN ENGLISH: MORPHOSYNTACTIC, LEXICAL, AND TRANSLATIONAL ASPECTS.....	187
Suleymanova A. PRAGMATIC FUNCTIONS OF REPETITIONS IN BRITISH TABLOIDS.....	193
Turshukova N. H. D. TRUMP'S INAUGURAL ADRESSES: COMPARATIVE ASPECT	200
Shyrokova I. I., Siedakova M. V. MULTIMODAL MEANS IN THE ENGLISH MASS MEDIA DISCOURSE.....	207
Shon O. B. DISCOURSE OF IDENTITY IN "SPARE" BY PRINCE HARRY: LINGUISTIC ANALYSIS OF AUTOBIOGRAPHICAL NARRATIVE.....	212
TURKIC LANGUAGES	
Salmanova Sh. STRUCTURAL AND SEMANTIC FUNCTIONS OF AFFIXES IN SELECTED TURKIC LANGUAGES.....	218
SEMITIC LANGUAGES	
Alkadi M. S. A. LINGUISTIC AND CULTURAL SPECIFICS OF THEMATIC LEXICOGRAPHY IN A BILINGUAL FORMAT: UKRAINIAN-ARABIC APPROACH.....	224
CLASSICAL LANGUAGES. SOME INDO-EUROPEAN LANGUAGES	
Hromko T. V. PHONOTACTIC AND SEMANTIC MOTIVATION OF THE PENULTIMATE RULE IN LATIN ACCENTOLOGY.....	230
Chekareva Ye. S. PREPOSITIONAL PREFIXATION IN LATIN AND ANCIENT GREEK.....	238
GENERAL LINGUISTICS	
Hashimova N. P. ENGLISH PROVERBS AND SAYINGS AND THEIR SPECIAL FEATURES.....	245

TRANSLATION STUDIES

Berezhna O. O.

THE STRUCTURAL AND SEMANTIC PECULARITIES OF TERMS IN THE FIELD OF MEDICINE AND THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN.....250

Boiko Ya. V.

INSTITUTIONAL TERMINOLOGY IN TRANSLATION: A CULTURAL-LINGUISTIC INTERFACE IN BUSINESS COMMUNICATION.....256

Marunina V. P.

SPEECH AS A MEANS OF CHARACTER REPRESENTATION IN TRANSLATION: A CASE STUDY OF LOCKWOOD & CO.....263

Tsykhovska E. D., Andrushchenko R. A.

“WOULDN’T IT? RIGHT?”: MANIPULATION, RHETORIC, AND TRANSLATION IN TRUMP’S POLITICAL DISCOURSE..... 269

COMPARATIVE LITERATURE STUDIES

Markova M. V.

“THE HEAVENS HAVE REVOLVED FOR SEVENTEEN YEARS SINCE I FIRST BURNED...”: THE LOVE ANNIVERSARY THEME IN THE POETRY OF FRANCESCO PETRARCH AND JOHN DONNE277

LITERARY THEORY

Drozdovskyi D. I.

METAMODERNISM AS A PHENOMENOLOGICAL CATEGORY (CRITICAL NOTES ON L. MATSEVKO-BEKERSKA’S RESEARCH).....283

Naumenko N. V.

DIALOGISM AND DYNAMISM AS THE KEY CONSTITUENTS OF A DRAMA WORK..... 294

Shevchenko T. M.

THE COMMUNICATIVE IMAGE OF A CONTEMPORARY WRITER.....303

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS..... 309

Похилюк О. М.

Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ВАЛЕНТНІСНІ ЗРУШЕННЯ ЯК СТИЛЕОТВІРНИЙ ЧИННИК У ПОЕЗІЇ ТЕТЯНИ ЯКОВЕНКО

У статті розглядаються валентнісні зрушення як одна з ключових синтаксичних трансформацій у сучасному поетичному мовленні, зокрема на матеріалі лірики Тетяни Яковенко. Авторка поєднує методи функційного синтаксису, стилістики, когнітивної поетики та прагмалінгвістики для виявлення закономірностей порушення чи переосмислення валентної структури дієслів у поетичному тексті. Дослідження ґрунтується на положенні про те, що редукція або розширення кількості актантів не лише змінює граматичну форму речення, а й відкриває нові смислові площини, актуалізує метафоричне мислення й посилює емоційно-естетичну функцію вислову.

Особлива увага приділена аналізу текстів, у яких відсутність експліцитного суб'єкта або об'єкта створює ефект внутрішнього монологу, філософської зосередженості чи психологічного зрушення. Валентнісна редукція або, навпаки, експансія доповнювальних елементів фіксується як основа формування нових синтаксичних моделей, що не мають прямих аналогів у нормативному дискурсі. Через докладний аналіз поетичних фрагментів доводиться, що валентнісні зрушення слугують не лише художнім прийомом, а й елементом формування авторської мовної картини світу, у якій суб'єктивне переживання набуває текстової структури.

Показано, що поетика Тетяни Яковенко демонструє активне використання синтаксичних інновацій з метою збагачення образної системи, структурного експерименту та розширення інтерпретаційного простору тексту. Синтаксис у такій поезії постає не як нейтральна граматична площина, а як семантичний інструмент, що виконує функцію когнітивної рамки та естетичного жесту. Зроблено висновок про те, що валентнісні зрушення є стратегічним засобом індивідуального стилю поетки, виявляються у багатьох рівнях текстової організації та потребують подальшого системного вивчення в контексті сучасної української поетичної стилістики.

Ключові слова: валентність, синтаксис поетичного мовлення, індивідуальний авторський стиль, редукція, когнітивна поетика.

Постановка проблеми. Сучасне поетичне мовлення дедалі частіше демонструє схильність до синтаксичних інновацій, які виходять за межі нормативного функціонування мови. Однією з ключових інновацій є валентнісні зрушення – усвідомлені зміни кількості актантів у предикативних конструкціях. Ці трансформації не лише змінюють формальну структуру речення, але й поглиблюють його змістову, семантичну та емоційну складову. Вони виконують роль художнього інструмента, за допомогою якого автор створює поетичну картину світу, індивідуалізує мовлення й посилює експресію висловлювання.

Особливо цікаві в цьому контексті поетичні тексти вінницької поетеси Тетяни Яковенко, у яких відчутна постійна стилістична робота з валентною структурою речення. Її поезія актуалізує внутрішні стани, трансцендентні досвіди та

філософську рефлексію, реалізовані через мінімізацію або перебудову синтаксичних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема поетичного синтаксису, зокрема його трансформацій у межах сучасної української поезії, активно розробляється у вітчизняному мовознавстві останніх років. Питання валентності як синтаксичної категорії та стилістичного засобу досліджувалися у працях І. Вихованця [1], А. Загнітка [2], які визначили валентність як здатність предиката з'єднуватися з обов'язковими та факультативними компонентами, підкреслюючи її роль у побудові структури речення.

У контексті художнього мовлення поняття валентності знаходить інше, ширше трактування. Зокрема, у дослідженнях Л. Мельничук [4] наголошується, що саме редукція та розширення валентностей у поетичних текстах сприяють

створенню експресивного змісту, поглиблюють образну та емоційну складову висловлювання. Такі трансформації стають засобами стилістичного моделювання авторської картини світу.

Дослідження І. Мешкової [5] зосереджене на когнітивно-поетичних аспектах синтаксису, зокрема на поєднанні синтаксичної структури з метафоричним мисленням, що особливо актуалізується в поезії. Авторка наголошує на тому, що в сучасній поезії структура речення часто є неповною, фрагментованою, проте саме це створює простір для глибокої емоційної та інтерпретаційної роботи з текстом.

Ю. Зоріна [3] в дослідженні поетичного синтаксису В. Стуса пропонує аналіз сегментованих конструкцій, які, на її думку, є не лише формальними відхиленнями, а й «структурами високої стилістичної напруги», що передають внутрішній екзистенційний стан ліричного суб'єкта. Цінні типологічні узагальнення подані в праці О. Плотнікової [8], яка простежує функціонування валентних зрушень у різних поетичних традиціях. Авторка підкреслює, що в українській поезії ХХІ ст. спостерігається тенденція до редукції синтаксичних складників задля посилення емоційної виразності та смислової відкритості тексту.

Разом із тим, попри значну увагу до синтаксичної трансформації в поетичному мовленні, окремі аспекти залишаються недостатньо опрацьованими. Передусім це стосується систематизації типів валентнісних зрушень саме в поезії конкретного автора (зокрема сучасної жінки-поетки); взаємозв'язку валентності й образної системи твору як цілісного естетичного явища; аналізу інтерсуб'єктивних (автор – читач) ефектів редуктованих синтаксичних конструкцій.

У цьому контексті постає актуальність дослідження поезії Тетяни Яковенко, яка послідовно й вишукано використовує валентнісні трансформації як ключовий стилістичний ресурс. Її поетичне мовлення засвідчує вміння працювати з межовими синтаксичними формами, що дозволяє говорити не лише про естетичну, а й про філософсько-мовну природу синтаксису в її творчості.

Таким чином, запропоноване дослідження спирається на провідні лінгвостилістичні та синтаксичні концепції останніх років, водночас пропонує нову методологічну перспективу – інтерпретацію валентності як метафоричного та екзистенційного механізму поетичного мовлення.

Це дозволяє не тільки уточнити роль валентнісних зрушень у сучасній поезії, а й розширити уявлення про функціонування синтаксису як активного носія авторської смислової програми.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати валентнісні зрушення як стилістично значущу синтаксичну трансформацію в поетичному мовленні Тетяни Яковенко, з'ясувати їх функціональне навантаження, семантичну специфіку та роль у формуванні авторської образної системи, а також окреслити їхню участь у створенні інтимно-екзистенційного простору ліричного висловлювання.

Виклад основного матеріалу. Сучасне поетичне мовлення дедалі більше демонструє синтаксичні інновації, що виходять за межі мовної норми. Особливу роль у цих трансформаціях відіграють валентнісні зрушення – усвідомлені зміни у кількості аргументів (актантів) у предикативних конструкціях, які мають вагоме стилістичне значення. Якщо традиційно дієслово очікує певний набір аргументів – суб'єкт, об'єкт, інструмент, – то поети активно експериментують із редукцією цього складу, усуненням або, навпаки, додаванням нових семантичних компонентів. Ці зрушення не просто змінюють формальну структуру речення, а трансформують його змістову, семантичну й емоційну палітру, виконуючи функцію стилістичного активатора.

Поняття валентності в мовознавстві походить із логіко-граматичної теорії речення й позначає здатність предиката з'єднуватися з іншими елементами речення на основі смислової та синтаксичної сполучуваності. У вітчизняному мовознавстві це поняття активно розробляли І. Вихованець, А. Загнітко та ін., які підкреслювали як формально-граматичну, так і комунікативну сутність цього явища. Так, І. Вихованець зазначає: «Валентність дієслова – це його здатність вимагати або не вимагати наявності залежних компонентів, що формують предикативну одиницю» [1, с. 108]. А. Загнітко уточнює, що «валентність реалізує семантичну потребу дієслова в обов'язкових і факультативних синтаксичних позиціях, які виявляються через актуалізацію відповідних синтаксем» [2, с. 213].

Обидва дослідники наголошують, що валентність охоплює не лише семантичну, а й функціонально-синтаксичну площину речення, оскільки зумовлює кількість і характер синтаксичних зв'язків, які формують предикативну структуру. Традиційно розрізняють лівобічну (суб'єктну) та правобічну (об'єктну) валентність як категорії

позиційної організації. У поетичному дискурсі ці структури навмисно змінюються, порушуються або нівелюються, що зумовлює появу нестандартних синтаксичних форм з підвищеним експресивно-смысловим потенціалом.

У літературознавчій практиці виділяються кілька підходів до осмислення поетичних валентнісних зрушень. Формально-синтаксичний підхід, що базується на описовій граматиці, розглядає подібні зрушення як результат мовних операцій: редукції, інверсії, пасивізації. Згідно з цим підходом, валентнісна зміна – це зміна кількості актантів без зміни предикатного ядра. Як зазначає Л. Пилипчук, «синтаксична трансформація в поетичному тексті рідко порушує предикатну основу речення, однак майже завжди впливає на його семантичну перспективу» [7, с. 114].

Наприклад, у конструкції «*Виросло в мені жито*» спостерігається усунення агенса, що створює ефект внутрішнього пророцтва як метафори духовного оновлення. Така синтаксична редукція призводить до переосмислення ролі суб'єкта в моделі дії. Подібну інтерпретацію пропонує також Ю. Зоріна, яка вказує, що «в поетичному мовленні суб'єкт часто «відступає», даючи простір для глибшої ідентифікації читача з простором дії» [3, с. 52].

Цей тип валентнісної редукції переносить семантичну перспективу з зовнішнього на внутрішній простір, що є характерним для сучасної інтимної та філософської лірики. Як зазначає Н. Шевченко, у поетичних текстах ХХІ ст. «валентнісна редукція дедалі частіше виявляється не як мовна економія, а як інструмент філософської заглибленості, через яку проступає суб'єктивне переживання мовця» [12, с. 90].

Таким чином, формально-синтаксичний підхід у поєднанні з поетологічним аналізом дозволяє виявити не лише структуральні, а й смислотворчі функції валентнісних зрушень у сучасному поетичному мовленні.

Функційно-комунікативний підхід підкреслює, що валентнісні зрушення є засобом реалізації прагматичних намірів мовця, особливо в поезії. Вони слугують не лише перебудові синтаксису, а створенню особливої інтонаційної структури тексту, яка взаємодіє з інтерпретаційною стратегією читача. Як зазначає Ю. Зоріна, «поетичне мовлення, що відмовляється від повного синтаксичного розгортання, концентрує значення у внутрішньому вакуумі – зоні мовчання, де відсутність мовного матеріалу стає джерелом емоційної напруги» [3, с. 50].

Дослідниця на прикладі лірики В. Стуса описує валентнісну сегментацію як «парадоксальне злиття мовного і немовного, у якому еліпсис набуває статусу фігури інтонаційного виділення, а редукція актантів – механізму загострення філософської присутності мовця» [3, с. 53]. У віршах такого типу – зокрема й у поезії Тетяни Яковенко – зникає чіткий комунікативний адресат, а імперативна форма, як у «*Не прокидайся від сну*», набуває рефлексивного характеру [13]. Тут граматичний імператив не транслює дію, а фіксує внутрішню інтенцію ліричного «я».

Якщо узагальнити, з погляду функційно-комунікативного підходу, редукція валентності не стільки порушує синтаксичну норму, скільки реалізує особливу прагматичну функцію – перетворення зовнішньої орієнтованої комунікації на внутрішній монолог, що оприявнює стан, сумнів або мовчазне споглядання. Як зауважує Н. Шевченко, «валентнісні модифікації у поетичному тексті не лише деконструють традиційну граматику, а й проєктують простір мовного самозаглиблення, де мовлення стає розмислом» [12, с. 91].

Стилістичний підхід передбачає розгляд валентності як чинника стилю, який у поезії часто набуває образної функції. Зміна валентності веде до створення семантичної полівалентності, метафоризації граматичної структури. Наприклад, у поезії Т. Яковенко рядки на кшталт «*Я – як відлуння твого майбутнього*» [13] виводять предикативну функцію на рівень образу, де «відлуння» набуває якості агенса або суб'єкта, що не має повного предиката, але виконує його роль. Валентність тут стає не граматичною, а когнітивною категорією, що спрямовує сприйняття читача в бік метафоричного мислення.

Особливої уваги заслуговує явище валентного розширення, яке в поезії реалізується не лише через додавання факультативних компонентів, а й через перебудову глибинної структури речення. У поезії Т. Яковенко часто трапляється іменні конструкції, де предикативність формується не через дієслово, а через іменну метафору: «*Тиша в мені – як ліс, що не знає себе*» [13]. Дієслово «знає» тут переносить семантичну дію на ліс, який є внутрішнім простором ліричного «я». Це дозволяє створити ефект самоосмислення через образ природи, а синтаксична структура стає напіврефлексивною.

Валентнісні зрушення в поезії слід розглядати також у контексті емоційно-смыслові напруги. Вони сприяють створенню внутрішнього монологу, суб'єктивного переживання, особливо

тоді, коли дієслово не має об'єкта або суб'єкта, а дія відбувається як вібрація або стан. Такий ефект називають «поетичним ефектом відкритого речення», коли фраза залишається напіввідкритою, запрошуючи читача до спільного тлумачення. Саме в цьому виявляється потенціал валентності як поетичного засобу – вона створює багатозначність, що активізує когнітивний процес сприйняття.

Як зазначає І. Мешкова, у подібних випадках «поетичне мовлення здатне фіксувати не завершену дію, а її потенціал, можливість, напрямок, емоційний вектор, що тільки проектується у свідомості читача» [5, с. 63]. У цьому сенсі валентнісна структура функціонує не як фіксований синтаксичний шаблон, а як динамічна когнітивна модель, яка дозволяє «зупинити» або «призупинити» висловлювання задля поглиблення його семантичної багатозначності.

Подібну думку висловлює й В. Павленко: «У поетичному синтаксисі структура нерідко не доведена до логічного кінця. Вона тримається на емоційному балансі, де відсутність суб'єкта чи об'єкта компенсується інтонаційною силою та метафоричним перевантаженням» [6, с. 25]. Таке «неповне» речення створює відкритий простір для інтерпретації, де мовне та позамовне взаємодіють у режимі символічного тиску.

Ці спостереження збігаються з висновками Л. Стеценської, яка підкреслює, що «валентнісна гнучкість, яка реалізується через мовне згортання або навмисну неповноту, є потужним засобом створення поетичного напруження, що підтримує ритм емоційного діалогу з читачем» [11, с. 136].

Отже, валентнісні зрушення в поезії виступають не лише як мовні моделі, а як естетично-комунікативні механізми, що проєктують і утверджують глибину інтерсуб'єктивного діалогу між поетом і читачем.

Варто також враховувати культурно-типологічний аспект. У дослідженнях порівняльної стилістики, зокрема в працях О. Плотнікової, зауважується, що валентнісні зрушення функціонують в усіх поетичних традиціях, проте українська поезія вирізняється тяжінням до редукції й афективної недовомовленості. Авторка наголошує, що «українська поезія кінця ХХ – поч. ХХІ ст. демонструє стабільну тенденцію до граматичної редукції як до засобу вираження психологічного розламу, духовного пошуку та мовної трансценденції» [8, с. 94].

Це частково зумовлено історичною лінією розвитку української лірики, що тяжіє до

рефлексивності, внутрішнього зосередження, а також високого рівня семантичної насиченості з мінімальними формальними засобами. Як підкреслює дослідниця, «український поетичний текст часто організований за принципом мовної лакуни, де відсутність граматичних компонентів компенсується їхніми культурними та символічними проєкціями» [8, с. 97].

Поетика Тетяни Яковенко вкладається в цю традицію, водночас оновлюючи її через інтимну метафізику синтаксичної структури. Її вірші, засновані на редукованих предикативних моделях, демонструють не лише спадкоємність рефлексивної традиції, а й її подальший розвиток у бік семантичної відкритості та естетичного заглиблення. Як слушно зазначає О. Плотнікова, «поетична валентність у таких текстах перестає бути граматичною категорією – вона стає частиною художнього коду» [8, с. 99].

Поетичний світ Тетяни Яковенко – це простір, у якому традиційні граматичні й синтаксичні структури набувають нових функцій. Особливу увагу привертає тенденція до редукції експліцитних актантів, що водночас супроводжується інтенсифікацією семантичного навантаження. У багатьох випадках валентнісні трансформації не просто створюють нові образи, а моделюють інший тип мовної реальності, в якій ліричний суб'єкт функціонує як центр світотворення.

Наприклад, у вірші «...і виростало в мені жито...» спостерігається редукція агенса при дієслові «виростало» [13]. Цей тип трансформації можна кваліфікувати як зміщення з транзитивної моделі на квазірефлексивну. Лірична героїня не називає джерело дії, тим самим трансформуючи семантику речення в автоафективну. Жито – традиційний символ українського буття – постає як елемент духовного проростання, отже, поетичний суб'єкт є і полем, і зерном, і врожаєм.

У вірші «Не прокидайся від сну» імперативна форма поєднується з відсутністю адресата й об'єкта дії [13]. Підрядний компонент «від сну» функціонує як маркер стану, простору й водночас емоційної межі. Це багаторівневе семантичне утворення, яке не можна вичерпно описати за допомогою граматичних категорій. Замість стандартного імперативного впливу тут маємо своєрідне поетичне заклинання, що звернене не до іншого, а до внутрішнього «Я».

У низці поезій авторка також експериментує з розширенням валентності, додаючи до дієслова необов'язкові, але смислотвірні компоненти. Наприклад, в уривку: «І слово – тільки тінь...

і дихання...» спостерігаємо зміщення від номінативної до предикативної конструкції з імпліцитною дією [13]. Дієслівна структура у віршах Т. Яковенко часто не має власного дієслова – вона формується завдяки відтінкам значення, які реалізуються через іменні компоненти. Такий підхід характерний для філософської поезії, в якій формальні структури мови поступаються значеннєвій глибині.

Окрему групу становлять тексти, у яких валентнісні зрушення поєднані з лексичними інноваціями та метафоричними перенесеннями. Наприклад, у вірші: «Я – як відлуння твого майбутнього...» існує імпліцитне перенесення дієслівного плану на образний рівень [13]. Ліричний суб'єкт стає «відлунням», тобто результатом недосказаної дії, що ще не настала, але вже прозвучала. У таких випадках порушується лінійність синтаксичної побудови, і структура набуває химерної часової природи.

Особливо цінним у контексті нашого дослідження є також аналіз віршів, у яких предикативна структура є фрагментарною або парасинтаксичною. Наприклад: «Тиша в мені – як ліс, що не знає себе...» [13]. Цей приклад демонструє, як дієслово «знає» функціонує поза класичними моделями зв'язку, а образ лісу набуває функції внутрішнього світу суб'єкта. Такий спосіб подачі мислення є притаманним постсимволістській традиції, у межах якої розмита валентність дозволяє досягати багатозначності й емоційної напруги.

Таким чином, валентнісні зрушення у поезії Т. Яковенко не є випадковим або другорядним явищем. Вони є інструментом глибокої стилістичної роботи над текстом. Через зміну кількості та характеру актантів у реченнях поетеса формує

власну поетичну онтологію, у якій кожна фраза функціонує як філософський вислів.

На відміну від традиційної поетики, де синтаксис виконує функцію слуги слова, у текстах Т. Яковенко синтаксис – це активний учасник поетичного висловлювання. Його трансформації вказують не лише на авторський стиль, а й на загальні тенденції сучасного українського поетичного мовлення, у якому дедалі важливішими стають категорії суб'єктивності, відчуття та інтерпретаційної відкритості.

Аналіз також виявляє, що валентнісні зрушення часто поєднані із прагматичними ефектами: вони активізують емоційну рецепцію, створюють інтонаційні зсуви та ритмічну багатоплановість. Завдяки цьому поезія Т. Яковенко сприймається не лише як змістовна, а й як музично організована структура.

Висновки. Отже, валентнісні зрушення у поетичному синтаксисі – це не лише формальна зміна, а й концептуальний механізм, що забезпечує філософську, естетичну та емоційну глибину тексту. У поезії Тетяни Яковенко ця риса досягає системного вияву й може розглядатися як одна з ключових ознак її індивідуального стилю. У поетичному мовленні авторки такі зрушення виконують низку ключових функцій: інтенсифікують ліризм, сприяють художній суб'єктивації синтаксису, розширюють межі семантичного поля. Зміни кількості та характеру актантів у синтаксичних структурах дозволяють створювати поетичні тексти високої експресії та філософічної глибини, що наближає поетичний синтаксис до семантичного простору культурного наративу. Цей напрям досліджень видається перспективним як для літературознавства, так і для сучасної стилістики.

Список літератури:

1. Вихованець І. Р. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Київ : Наукова думка, 2020. 432 с.
2. Загнітко А. П. Сучасна українська мова: Синтаксис. Донецьк : ДонНУ, 2021. 496 с.
3. Зоріна Ю. В. Сегментовані конструкції у поетичному мовленні Василя Стуса. *Наукові записки Інституту української мови*. 2022. № 26. С. 48–55. URL: <https://iul-nz.org.ua/index.php/journal/article/view/456> (дата звернення: 10.06.2025)
4. Мельничук Л. М. Валентнісні структури у стилістиці сучасної української поезії. *Лінгвістичні студії*. 2024. Вип. 2. С. 60–67. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2024-2-7>
5. Мешкова І. І. Когнітивна поетика і синтаксис: точки перетину. *Українське мовознавство*. 2020. Вип. 4. С. 60–65. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/17230> (дата звернення: 09.06.2025)
6. Павленко В. А. Поетичний синтаксис: категоріально-функціональні параметри. *Мовознавство*. 2021. № 1. С. 23–29. URL: <https://movoznavstvo.org.ua/archives/1803> (дата звернення: 10.06.2025)
7. Пилипчук Л. С. Синтаксична структура поетичного мовлення: інноваційні моделі. Київ : Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, 2020. 218 с.

8. Плотнікова О. С. Валентність у поетичному синтаксисі: типологічний підхід. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2023. № 89. С. 92–101. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/21454> (дата звернення: 10.06.2025)
9. Ричагівська Ю. Є., Волос Н. П. Хіазм як складна синтаксична фігура в поетичному мовленні Василя Стуса. *Лінгвістичні студії*. 2024. Вип. 2. С. 67–72. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2024-2-7>
10. Сенько М. П. Фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу: функціонально-комунікативний і перекладознавчий аспекти. Київ : КНЛУ, 2020. 272 с.
11. Стеценська Л. І. Поетичний синтаксис як комунікативно-прагматичний простір. *Studia Philologica*. 2020. Вип. 18. С. 130–139. URL: <http://studiaphilologica.knu.ua/article/view/230554> (дата звернення: 01.06.2025)
12. Шевченко Н. В. Валентність як стилістичний інструмент у творчості поетів ХХІ століття. *Філологічні трактати*. 2023. Т. 15, № 3. С. 88–95. DOI: <https://doi.org/10.21272/Ft.2023.15.3.88>
13. Яковенко Т. Поезія. *Жінка-УКРАЇНКА*. URL: <http://studiaphilologica.knu.ua/article/view/230554> (дата звернення: 10.06.2025)

Pokhyliuk O. M. VALENTNIST SHIFTS AS A STYLE-FORMING FACTOR IN THE POETRY OF TETIANA YAKOVENKO

This article explores valency shifts as one of the key syntactic transformations in contemporary poetic discourse, focusing in particular on the lyric poetry of Tetiana Yakovenko. The study integrates methods of functional syntax, stylistics, cognitive poetics, and pragmalinguistics to identify patterns in the disruption or reconfiguration of verbal valency structures within poetic texts. The analysis proceeds from the premise that the reduction or expansion of verbal arguments not only alters grammatical form but also opens up new semantic dimensions, activates metaphorical thinking, and enhances the emotional and aesthetic resonance of the utterance.

Special attention is given to poetic fragments in which the absence of an explicit subject or object creates the effect of inner monologue, philosophical introspection, or psychological displacement. Valency reduction – or conversely, the expansion of complementary elements – is interpreted as the foundation for the creation of new syntactic models that have no direct equivalents in normative discourse. Through detailed textual analysis, the study demonstrates that valency shifts function not only as stylistic devices but also as integral components in constructing the author's linguistic worldview, wherein subjective experience becomes textualized.

The research shows that Tetiana Yakovenko's poetic style actively employs syntactic innovations to enrich her system of imagery, to facilitate structural experimentation, and to broaden the interpretive openness of the text. In such poetic contexts, syntax is no longer a neutral grammatical framework, but rather a semantic instrument – a cognitive scaffold and an aesthetic gesture. The article concludes that valency shifts are a strategic feature of the poet's individual style, operating at multiple levels of textual organization and meriting further systematic study within the framework of contemporary Ukrainian poetic stylistics.

Key words: valency, poetic syntax, individual authorial style, reduction, cognitive poetics.